

Summary

The article highlights the activity of pedagogical groups in Transcarpathia in 1919-1939 years. The work of groups combined theoretical and practical learning, advanced educational experience, artistic and demonstration components and created the conditions for educational activities.

Key words: pedagogical groups, teachers, professional development.

УДК [378:37.011.3-051]:62/64

Л. О. Савченко,

доктор педагогічних наук, доцент

(ДВНЗ “Криворізький національний університет”

Криворізький педагогічний інститут)

ОЦІНЮВАННЯ ОСВІТНІХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ

Постановка проблеми. Одна з першочергових проблем, що має розв’язувати сучасна вища освіта, – відбір змісту, який повинен відображати всі особливості професійної діяльності випускника вищого навчального закладу. Необхідно регулювати процес відбору й конструювання професійної освіти, вибору форм і методів організації навчальної діяльності. Учені наголошують на важливості узгодження змісту освіти з потребами суспільного розвитку, на випереджальному характерові освіти. Слід зазначити, що дидактика вищої школи суттєво відрізняється від дидактики загальної середньої освіти, різною є мета середньої й вищої освіти. У загальноосвітньому навчальному закладі передбачене формування загальних знань із можливою певною профілізацією в старших класах. У вищій освіті системотвірним вважають процес формування в студентів знань, умінь і навичок, професійного мислення й конкурентоспроможності [1].

Варта уваги ціла низка особливостей у зміні змісту освіти, пов’язаному з виконанням завдань адекватності змісту освіти до сучасних і перспективних потреб суспільства, зокрема з посиленням фундаментальної частини освіти, що виражене в: розширенні теоретичної підготовки (на молодших курсах – більш широка загальнонаукова підготовка, на старших – спеціалізація, яка включає суттєві елементи теорії); розширенні номенклатури профільних дисциплін завдяки суспільно-політичним, математичним, окремим спеціальним й іншим дисциплінам; оволодінні новими для науки й практики методами.

Ці тенденції є наслідком диференціації й інтеграції, що відбуваються в науці, спеціалізації, уніфікації, та комплексної гармонізації виробництва. Добираючи зміст освіти, потрібно зважати на ті чи на ті знання не стільки окремо, скільки в комплексі взаємопов’язаних предметів навчання.

Публікації з проблеми дослідження. На сучасному етапі значна увага приділяється розробленню критеріального апарату оцінювання знань і умінь студентів, який розглядається у роботах В. Беспалька, І. Булах, В. Гузєєва, Н. Кузьміної.

У дослідженні багатьох учених (В. Бондар, І. Зяюн, Є. Карпова, Л. Кравченко, І. Підласий) описано, схарактеризовано й класифіковано методи контролю та діагностування рівня набутих студентами знань, умінь і

навичок на різних етапах навчання. Сучасні науковці І. Булах, С. Гончаренко, Н. Єфремова, Г. Єськова розвивали тему діагностики рівня знань та різних методів вимірювання, у окремих роботах розглядається специфіка методів контролю для окремих дисциплін (М. Боритко, З. Кучер, Л. Оршанський), нерідко пропонуються варіанти контрольних робіт для перевірки засвоєння змісту навчання та проводиться обґрунтування їхньої необхідності.

Мета статті – розглянути проблему досягнень студентів та засобом педагогічної діагностики.

Педагогічна діагностика – це система способів, процедур, методик, методів з'ясування обставин, умов і чинників функціонування педагогічних процесів, вивчення їхньої ефективності та наслідків щодо заходів, які передбачені або наявні. У діагностиці важливо не тільки зафіксувати результат, а й вибудувати динаміку його зміни. Діагностика та оцінювання ефективності діяльності педагога містить такі завдання: 1) усебічне вивчення особистості; 2) самоаналіз; 3) аналіз ефективності навчально-виховної діяльності педагогів.

Отримані результати. Освітні досягнення студентів мають бути оцінені за допомогою опублікованих критеріїв, положень і процедур, застосовуваних узгоджено. Оцінювання студентів – один із найбільш значущих елементів у вищій освіті. Результати оцінювання впливають на майбутню кар'єру студентів. Отже, оцінний процес повинен завжди відбуватися професійно, з обліком наявних знань у галузі тестування і проведення іспитів. Оцінювання також надає важливу для навчальних закладів інформацію про ефективність підтримки учіння й навчання.

Процедури оцінювання навчальних досягнень студентів мають відповідати таким вимогам: узгодженість із передбачуваними результатами навчання та іншими цілями програм; адекватність до власного призначення (діагностичного, виховного, поточного або підсумкового); ґрунтованість на чітких опублікованих критеріях; проведення процедури для людей, які розуміють вплив оцінювання на студентів у процесі набуття знань і вмінь, що стосуються їхньої майбутньої кваліфікації; урахування суджень не лише однієї особи, яка перевіряє; аналіз наслідків екзаменаційних вимог; оперування зрозумілими правилами, що стосуються відсутності студента, його хвороби та інших поважних причин; гарантування надійності оцінного процесу відповідно до чинних процедур навчального закладу; перевірка в адміністративному порядку, що гарантує точність усієї процедури [2].

Навчальні заклади повинні розробити методи для визначення достатнього рівня компетенції та кваліфікації працівників, які залучені до навчального процесу. Ці методи мають бути доступними для зовнішньої перевірки й відображені у звітах перевірки якості освіти студентів.

Попередню педагогічну діагностику проводять за допомогою контрольних робіт, заліків або іспитів, реалізуючи складники діагностичної компетентності: аналітичний, діагностичний, оцінний, корекційний, інформаційний. Цей вид діагностики дає змогу констатувати в студентів рівень розвиненості ключових компетенцій перед початком вивчення дисципліни. Відповідно до аналітичного складника можна передбачити, як вони розвиватимуться, а також спроектувати план вивчення дисципліни.

Поточну педагогічну діагностику організують за допомогою індивідуального опитування, бліц-опитування й семінарів. Завдяки цьому видові діагностики у студентів відбувається подальший розвиток ключових компетенцій через закріплення отриманих знань, а в разі потреби – і їх коригування. Також залежно від необхідності можна скоригувати робочу програму з дисципліни.

У ході вивчення окремих тем дисципліни варто проводити тематичну педагогічну діагностику за допомогою доповідей, захисту рефератів, опитувань на семінарах або рідше контрольних робіт. Застосовуючи такий вид педагогічної діагностики, викладач отримує змогу визначити ступінь розвитку в майбутніх учителів ключових компетенцій у межах теми, а також запропонувати їм додаткові теоретичні та практичні знання, скоригувати наявні для подальшого розвитку компетенції.

Рубіжну педагогічну діагностику проводять у форматі заліків або іспитів. Результати цього виду діагностики здебільшого впливають на підсумкові оцінки. Метою аналізованого виду педагогічної діагностики є оцінювання ефективності вивчення студентами матеріалів дисципліни. Відповідно до рівня отриманих знань, тобто розвиненості компетенцій, виставляють оцінки за бальною чи за кредитно-модульною системою. Згідно з результатами оцінювання висловлюють прогноз щодо можливостей подальшого засвоєння матеріалу студентами. Варто наголосити на брак ресурсів для аналізу навчальних компетенцій у цьому виді педагогічної діагностики.

Педагогічна діагностика є важливим чинником організаційних форм, що впливають на якість освіти в ході навчання студентів у вищій школі. У дослідженні диференційовано основні методи й форми педагогічної діагностики та представлено їх у таблиці 1.

Таблиця 1

Методи й форми педагогічної діагностики

Методи педагогічної діагностики	Форми реалізації педагогічної діагностики
<p>Емпіричні: наукове спостереження, опитувальні методи (бесіди: інтерв'ю, індивідуальні, групові, фронтальні), рейтинг експертів, перевірка конспектів, тестування (тести успішності, тести досягнень інтелекту, діагностики рівня компетентності, тести креативності тощо), контроль (поточний контроль, повторний контроль, періодична перевірка знань зі значної частини курсу), підсумковий контроль, ранжування, метод графів, оцінювання знань, умінь студентів.</p>	<p>Атестація, залік, іспит, колоквіум, модульний контроль, інформаційно-комунікативні технології для проведення контрольних заходів, педагогічний консиліум, діагностичний контроль.</p>
<p>Теоретичні методи педагогічної діагностики: а) порівняння, б) аналіз, в) прогнозування, г) інтерпретація, д) доведення до відома студентів результатів діагностичної діяльності, е) контроль за впливом на учнів різних діагностичних методів, ректорські контрольні роботи, експертний контроль, вивчення результатів навчальної діяльності студентів.</p>	<p>Моделювання педагогічних ситуацій, захист рефератів, захист проєктів (творчих, практико-орієнтованих, дослідницьких, інформаційних, прикладних, рольових), виконання завдань у період педагогічної практики, ділові, рольові ігри, педагогічні задачі, ситуації. Вивчення результатів навчальної діяльності студентів, виставка навчальних досягнень студента.</p>

Математично-статистичні: самоаналіз; аналіз ефективності навчально-виховної діяльності педагогів, вивчення динаміки, тенденцій і прогнозування, моніторинговий контроль, гетерогенні тести, інтегровані тести.

Мультимедійні презентації, веб-квест, "портфоліо", метод "Делфі", кейс-метод, тренінги, захист творчих робіт, метод 635, метод ключових запитань.

Як засвідчує таблиця, всі методи педагогічної діагностики класифікуються за такими видами: емпіричні, теоретичні, математично-статистичні. У кожному виді методів є їх розмаїття, які реалізуються в різних формах, як це подано в таблиці. Водночас серед усіх різноманітних методів можна виокремити основні, провідні. Так, до основних методів педагогічного діагностування належать: педагогічне спостереження; бесіди; анкетування; педагогічний аналіз; усне й письмове опитування; тестування та ін. Базові вимоги до методів діагностування:

– об'єктивність – умови вимірювання в усіх випадках мають бути однаковими; вимірювання потрібно проводити за допомогою одних і тих самих методів, на основі єдиних критеріїв та вимог;

– надійність – точність, із якою може бути зафіксована певна типова ознака; рівень надійності визначають за розбіжністю між ідеальними й реальними результатами.

Аналіз результатів освітніх досягнень студентів – це педагогічне діагностування результатів навчальної діяльності з предмета. Результати навчання визначають як різницю між засвоєними знаннями й уміннями та їхнім залишком на час діагностування, тому в ході діагностики заняття треба зважати, що його результат – це стан сьогодні, а через певний період він буде дещо іншим.

На сучасному етапі навчання в Криворізькому педагогічному інституті ДВНЗ "КНУ" оперують відомостями про роботу з індивідуальними діагностичними теками. Форма навчальної звітності за півріччя складається з основної таблиці, узагальненої таблиці та гістограми. За кожним півріччям аналізують індивідуальну успішність із предмета кожного студента, його середній бал та рейтинг за середнім балом у групі. У такий спосіб візуалізують загальну картину успішності в групі; використовуючи цю схему, можна спрощено окреслити основну лінію навчальної роботи в студентській групі. Предмети ранжують за ступенем складності їх засвоєння студентами, на першому місці перебуває предмет, найбільш легкий для засвоєння, на останньому – найбільш складний (сортування відбувається за відсотком якості знань).

За кожним предметом підраховують відсоток якості й відсоток успішності, окрім цього, ведуть статистику незадовільних оцінок у відсотковому співвідношенні. Для кожної студентської групи вираховують загальний відсоток якості та успішності. Для забезпечення наочності будують гістограму, за якою відстежують ступінь складності предмета, відсоток якості навчання студентів за предметами навчального плану.

Форма "Зіставлення результатів ректорських контрольних робіт за підсумками року" складається з таблиці порівняння й гістограми. Порівняльна таблиця відображає зіставлення результатів підсумкових ректорських контрольних робіт та екзаменаційних оцінок. Підраховують відсоток успішності, якості навчання студентів у групі, які не встигають.

Рівень підготовки майбутніх учителів характеризують такими методами педагогічної діагностики:

1) тести, анкети, опитування, бесіди, аналіз документів (інформаційно-констатувальні);

2) тести й анкети самооцінювання, експертне оцінювання, педагогічний консиліум (оцінні);

3) анкети для самооцінювання результату, вивчення результатів діяльності, анкети для оцінювання результату однокласниками (продуктивні);

4) спостереження за суб'єктом у спеціально створених ситуаціях під час навчального процесу (поведінкові);

5) форми педагогічної діагностики (портфоліо, теки досягнень успіху, кейс-метод, педагогічні й інтелектуально ускладнені ситуації тощо).

Висновки. Отже, підготовка майбутніх учителів технологій і креслення до педагогічної діагностики якості освіти – це процес, у ході якого осмислюють, оптимізують навчання, дбають про об'єктивний аналіз освітніх результатів, контроль, перевірку, оцінювання, накопичення статистичних даних, їх рефлексію, вивчають динаміку, тенденції, прогнози щодо подальшого розвитку подій. Використання складників педагогічної діагностики дало змогу отримати певне уявлення про ті причини, що допомагатимуть або перешкоджатимуть досягненню запланованих результатів. У процесі діагностики збирають усю необхідну інформацію про реальні можливості педагогів і студентів, рівень їхньої попередньої підготовки, умови перебігу процесу та багато інших важливих обставин. *Подальшу* роботу вбачаємо у розробці тестів з фахових дисциплін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Глузман А. В. Профессионально-педагогическая подготовка студентов университета: теория и опыт исследования / Александр Владимирович Глузман / Институт педагогики и психологии профессионального образования АПН Украины. – К. : Поисково-издательское агентство, 1998. – 251 с.
2. Диагностика и мониторинг в управлении образовательным процессом : метод. пособ. [ред. Г. Ф. Есенковой, С. Н. Митина, В. В. Елисеєва]. – Ульяновск : ИПК ПРО, 2000. – 60 с.
3. Діагностика і розвиток педагогічної майстерності у професійних навчальних закладах : [колективна монографія] / І. А. Зязюн та ін. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 262 с.
4. Євдокимов В. І. Технології зовнішнього стандартизованого тестування / Віктор Іванович Євдокимов // Педагогічні технології. – Харків : Колеріум, 2006. – 224 с.

Анотація

У статті розглянуто проблему досягнень студентів засобом педагогічної діагностики. Педагогічна діагностика – це система способів, процедур, методик, методів з'ясування обставин, умов і чинників функціонування педагогічних процесів, вивчення їхньої ефективності та наслідків щодо заходів, які передбачені або наявні. У діагностиці важливо не тільки зафіксувати результат, а й вибудувати динаміку його зміни. Оцінний процес повинен завжди відбуватися професійно, з обліком наявних знань у галузі тестування і проведення іспитів. За результатами оцінювання висловлюється прогноз щодо можливостей подальшого засвоєння матеріалу студентами. До основних методів педагогічного діагностування належать: педагогічне спостереження; бесіди; анкетування; педагогічний аналіз; усне й письмове опитування; тестування та ін.

Ключові слова: оцінювання, педагогічна діагностика, методи педагогічної діагностики, якість освіти.

Аннотація

В статье рассмотрена проблема учебных достижений студентов средством педагогической диагностики. Педагогическая диагностика – это система способов, процедур, методик, методов выяснения обстоятельств, условий и факторов функционирования

педагогических процессов, изучение их эффективности и следствий которые предусмотрены или имеющиеся. В диагностике важно не только зафиксировать результат, а и выстроить динамику его изменения. Оценочный процесс должен всегда происходить профессионально, с учетом имеющихся знаний в области тестирования и проведение экзаменов. Исходя из результатов оценивания, высказывается прогноз относительно возможностей дальнейшего усвоения материала студентами. К основным методам педагогического диагностирования принадлежат: педагогическое наблюдение; беседы; анкетирование; педагогический анализ; устное и письменное опрашивание; тестирование.

Ключевые слова: оценивание, педагогическая диагностика, методы педагогической диагностики, качество образования.

Summary

In article the problem of educational achievements of students is considered by means of pedagogical diagnostics.

Key words: estimation, pedagogical diagnostics, methods of pedagogical diagnostics, quality of education.

УДК 378.1:373.32.033

Ю. О. Саєнко,

асистент

(Мелітопольський державний педагогічний
університет імені Богдана Хмельницького)

ЕКОЛОГІЧНІ ЕКСКУРСІЇ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Постановка проблеми. У наш час науково-технічної діяльності людства природа зазнає великих втрат природних ресурсів та засмічення, руйнування планети. Тому питання екологічної освіти та просвіти набувають глобального значення та стають актуальнішими. Передбачаючи сучасну екологічну ситуацію, В. Вернадський відзначав: “Людина вперше реально зрозуміла, що вона житель планети і має мислити й діяти не тільки в аспекті окремої особистості, сім’ї або роду, держави або союзу держав, але й у планетарному аспекті”.

У процесі становлення системи екологічної освіти її межа полягає в усвідомленні наслідків впливу людини на стан довкілля. Зрозуміло, що для цього необхідна струнка наукова концепція, реалізація якої сприяє формуванню екоцентричного типу екологічної свідомості, народженню нового екологічного світогляду, спрямованого на самопізнання та самовдосконалення екологічного мислення, усвідомлення свого місця не лише в соціальному, але й у природному середовищі, треба не тільки мислити, але й жити екологічно, бути екологічно вихованною людиною.

Аналіз досліджень і публікацій. Характеризуючи екологічне виховання, А. Галсева користувався такими поняттями, як екологічний стиль мислення, екологічні, моральні й естетичні погляди на природу і місце в ній людини; наукове розуміння проблем екологізації матеріальної та духовної діяльності суспільства; активна життєва позиція в здійсненні заходів з охорони природи, раціональне використання природних ресурсів [1].

За Л. Лук’яноюю, “екологічне виховання визначається як процес формування в учнів відповідального ставлення до природи, що реалізується у всіх видах діяльності” [2].